

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 16. (76.) évf.

6. szám. 2006 június

Ára: 1 lej, előfizetőknek: 0,70 lej

Útravaló ballagóknak

Köszöntelek titeket, „lázna ifjú se-
rege”, ezen a szép napon, amikor titeket
ünnepel és köszönt mindenki. Mert a há-
laadás és öröm ünnepe a tiétek, értetek
van, nektek szól. Titeket ölel át a Család
és Iskola, s értetek ad hálát a Gondviselés-
nek. Ezért, a zsoltárossal együtt hirdetjük:
„Ez a nap az, amelyet az Úr rendelt. Ör-
vendjünk és vigadjunk ezen! Oh Uram!
Segíts most, és adj jó előmenetelt!”

Ilyenkor, tavasszal minden megsze-
pül: a gondolatok kivirágoznak, az érzé-
sek áttüzesednek, s az akarat „világbíró”
tettekre kész. Igen, mert a próféta szavai-
val: ifjaink „látomásokat látnak”. És ez így
van rendjén, mivel az ifjúság a jövő vá-
rományosa, azt szeretné megragadni, s a
maga számára biztosítani és átformálni.

Most azonban valami lezárul, amitől
búcsúzni kell: a tovatűnő gyermek- és di-
ákévek, a színes ábrándok, a gyermek- és
ifjúkori barátságok és szerelmek, a hólab-
dás téli udvar, a sportversenyek izomfe-
szítő tempója és izgalma, az osztályterem
zsongása és sokszori dermedt csendje.
Mert íme, „ballag már a vendiák”.

Hová és merre? Az érlelődő és bonta-
kozó élet továbbot intó útjaira. Új célok,
új vágyak, új tervek ébrednek tavasi
frissességgel, s áradnak szét testben és lé-
lekben új életerőként, és sodornak min-
dig előre, meghódítani a világot. De ne fe-
ledjétek, itt kaptátok azt a tudást, amely az
életben az egyetlen igazi hatalom, s azt a
hitet, hogy Erdélyben élet van és élet lesz,
mert ha kevés is a kenyér, ami az asztalra
kerül, áldott föld termette azt, az egyetlen
szülőföld.

Ezért vigyétek magatokkal és őrizzé-
tek, mint szemetek fényét, mint életetek
értelmét, mindenekelőtt őszinte és nyílt-
szívű önmagukat és egymást. A közös-
ségnek azt a lelkiületét, amely az együtt
töltött évek alatt kialakította bennetek,
és barátsággá mélyítette az összetartozás
tudatát. Ápoljátok és erősítsétek, s ha ki-

fogyóban lenne, ha meggyengülne, jöjje-
tek vissza, s boldog találkozók egymásban
újra megtalált örömeiben töltekezzetek
mint napfényel a tavasi természet.

Őrizzétek és adjátok tovább az iskola
nemes hagyományokban gyökerező lel-
kiségét. Ez a lelkiség egy életre minősít,
szilárd erkölcsi tartást ad, s büszkeséggel
tölt el, hogy ennek az iskolának voltatok
diákjai, hálás szívű hűséges gyermekei az
Alma Maternek, a tápláló édesanyának.

Szeressétek úgy az iskolát, hogy, ha
kell, áldozatot is tudjatok hozni érte, s ha
majd családot alapítottok, merjétek vállalni
a gyermekáldást. A harmadik évezred kü-
szöbén ne kelljen bezárni iskolákat azért,
mert nincs ki, és nincs kinek tanítani. Vi-
gyázzatok, hogy ne némuljanak el az is-
kolák csengői, és templomaink harangjai.

Ahhoz azonban, hogy iskolát szerető
és iskolát fenntartó dolgok, becsületes és
hasznos emberek legyenek, figyeljétek az
ősi intésre, amely évezredek távolából
zeng most felétek: „Minden féltett kincs-
nél jobban őrizzétek meg szíveteket.” A

szív az érzések, gondolatok és a tetté vált
indulatok középpontja. Az élet forrása.
Könnyen be lehet mocskolni, meg lehet
fertőzni, el lehet veszíteni. Őrizzétek meg
szíveteket, legyen mindig tiszta, hogy
mindig tiszta kezeket tudjatok felemelni,
bármikor és bárhol halljátok a csengőt, az
iskola élő lelkiismeretének hangját.

És őrizzétek meg a hitet. A legdrá-
gább kincs, amely erőforrásként táplál,
de amely nélkül a lélek erői meggyengül-
nek, amikor a mindennapok kihívásaival
szembesültök. Legyen hitetek Istenben,
aki nemcsak életet adott, de ajándékozott
tehetséget is hozzá, hogy értékeremtő em-
bereként élhessétek meg, és járjátok vé-
gig az életutat.

Nemsokára indultok, de még mielőtt
felcsendülne ajkatokon a búcsúdal, en-
gedjétek meg, hogy a batyutokba tegyem a
véka tudomány és a köböl erkölcs mellé, és
a szívetekre helyezzem, hogy a sikeres élet
titka, hogy mindenkinek tartoznia kell va-
lahová. Ez pedig a múlt időben azt jelenti,
hogy a múlthoz és a jövőhöz is. Az
igazi emberi közösség az, amely tud múlt-
béli értékeket megtartani, őrizni, és sejt
valamit a holnapról. Igazi értelmiségi az,

folytatás a 4. oldalon
dr. Szabó Árpád

A rád bízott drága kincset őrizd meg!

Egyházi beszédeinkben gyakran használjuk Pál apostol Timóteushoz írt II. leveléből felolvasott alap gondolatunkat. Főként kereszteselési szertartások alkalmával, amikor azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy a gyermek Istentől kapott, ránk bízott legnagyobb kincs, legdrágább ajándék, akit ápolni, vigyázni, szeretetben és hitben felnevelni legszentebb szülői, nagyszülői, emberi kötelességünk.

Mindemellett azonban, amennyiben hűek kívánunk maradni a bibliai szöveghez, amikor a „rád bízott”, ránk (!) bízott „drága kincsről” beszélünk, akkor elsősorban a hitre kell gondolnunk, amely Pál apostol teológiájában központi helyet foglal el. Gondolnunk kell a kereszténységre, Jézus tanításainak követésére és megőrzésére. De gondolhatunk mindarra, ami számunkra szép, kedves, drága és szent, mindazokra az emberi, szellemi-lelki értékekre, amelyeket, mint ránk bízott kincseket őrizni, vigyázni, amelyekre gondot viselni mindannyiunk kötelessége.

Én mindezekből csupán egyről szólok alább: *az édes anyanyelvről.*

Két nagyszerű esemény indított e választásra: az egyik az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet által immár hagyományosan megszervezett Versmondó és Népdaléneklő Verseny, amelyre az idén abban a gyönyörű erdélyi városban került sor, amelyet Áprily Lajos egykor így énekelt meg versében: „Forma van a versem egyszerű sorában, ötvös volt az ősem Brassó városában.” Az évek óta meghirdetett Versmondó és Népdaléneklő Versenyeknek az elsődleges célja a szép magyar beszédnek, versnek, a népi éneklésnek mint ránk bízott drága kincseknek a népszerűsítése unitárius és erdélyi magyar fiataljaink körében.

A másik kedves esemény, amelyre nemrég előkészítő csoportos fiunkat kísértük el, egy mesemondóverseny volt, amelyre a Marosvásárhely mellett fekvő Székelykakasdon került sor. Nagy örömmel és élvezettel hallgattam a sok kedves mesét, és azt a szépszavú magyar beszédet óvodásaink szájából, amely óvónők, tanítók és szülők anyanyelvünk megőrzéséért folytatott munkáját dicséri. Ezen a mesemondó versenyen olvastam egy kedves mondatot, amelyet a székelykakasdi kultúr-otthon színpadán különböző színű betűkből raktak ki a szervezők: „A mese szeretetlánc, amely egybefonja gyermekek és felnőttek szívét.”

Ehhez a gyönyörű mondatához hozzátenném azt is, hogy nemcsak a mese, hanem amiből a mese összeáll – a nyelv, az édes anyanyelv – is olyan szeretetlánc, amely egybefűzi, összekapcsolja az egy nemzethez tartozó gyermekek és felnőttek szívét.

Mindannyian egyetértünk abban, hogy anyanyelvünk olyan Istentől kapott drága kincs, elődöktől, édesanyák által ránk hagyományozott élő érték, amelyre féltőn kell vigyáznunk. De hogy mi is tulajdonképpen az anyanyelv, azt Nemeskürty István így fogalmazza meg *Mi magyarok* című történelmi írásának bevezető sorában: „Amikor a nyájas olvasó felüti ezt a könyvet és olvasásába fog: magyar nyelvű szöveget lát. Érti a szöveget, ismeri a nyelvet, a szavakat, melyek betűk halmazából és segítségével gondolatokká állnak össze. Ez a pusztán tény, a szöveg-

nek az olvasó által és az író által ismert nyelve, ez a közös nyelv, ez az agy tekervényeibe küldött közös kód, üzenet egy sajátos összetartozás érzését, tudatát ébreszti benne. A sajátos összetartozás érzését csak fokozza, hogy ezt a nyelvet kevesen értik a világon, többnyire csak azok, akik anyanyelvükként sajátították el, tehát ösztönösen, még nem tudatosan tanulva.

Egy (például) német vagy angol nyelvű szöveget sokkal többen értenek, olvasnak, élveznek, mint ahányan azt anyanyelvükként megismerték. Ennek folytán magyar nyelvünk pusztán használata olyan, viszonylag csekély számú, zárt gondolati közösség tagjává avatja e nyelv értőjét vagy az e nyelven megszólaltatott, hogy ennek tudata – netán pusztán ösztönös alkalmazása – az átlagosnál szorosabb összetartozási érzést kelt a nyelvhasználójában. Társadalmi, rangbeli, „osztályhelyzetbeli”, valóságfelekezettel, politikai nézetbeli különbségtől függetlenül az első, minden mást elnyomó alapfelismerés: a nyelvközösség tudata...”

Életünk mellett a legnagyobb ajándék, amelyet a gondviselő Istentől és édesanyánktól kaptunk: édes anyanyelvünk, amellyel kifejezhetjük örömeinket és szenvedéseinket, boldogságunkat és fájdalmainkat, magát az életet.

Márai Sándor 1976-ban írt *Naplójában* így ad hálát anyanyelvéért: „Hálás vagyok a sorsnak, hogy anyanyelvem a gyönyörű magyar. Az egyetlen nyelv, amelyen mindent el tudok mondani, ami érthető és érthetetlen az életben. És hallgatni is csak magyarul tudok arról, ami számomra becses.”

A másik nagy „bujdosó”, az anyanyelv és az erdélyi havasok szerelmese, Wass Albert pedig így biztat bennünket: „S utolsó jussomat, a szót, / Ezt a szent tépett lobogót, / Kitűzöm fenn az ormokon, / S a csillagoknak meglobogatom.”

Mindannyiunk, minden magyar ember kötelessége, éljen bárhol is ezen a földgolyón – többségben vagy nyelvszigetben –, hogy anyanyelvünket mint ránk bízott drága kincset, örök értéket mindhalálig megőrizze, és utódjainak továbbadja. Hogy édes anyanyelvünk, amelyen Dávid Ferenc egyházalapító első püspökünk dévai börtöncellájában egy Istenéhez fohászzkodott, ne kopjon, hanem fényesen és fennen ragyoghasson minden időben.

Kecskés Csaba

Unióközelben?

A felekezeti oktatás és teológiai képzés panorámája Romániában

A Művelődésügyi és Kultuszminisztérium május 18-án Bukarestben rendezett konferenciát *A vallásos és teológiai oktatás helye és szerepe Romániában* címmel. Az eszmecsere fő szervezője Adrian Lemeni államtitkár volt, résztvevői pedig mintegy tíz romániai vallásfelekezet képviselői, főiskolai és szeminárium tanárok, intézményvezetők, tanácsosok az ortodox, a református, a római katolikus és az unitárius egyháztól, illetve az újprotestáns (adventista, baptista, pünkösdi) egyházak részéről.

Három témakör szerint tagolódott a konferencia: az elsőben a vallásoktatásról, a másodikban a teológiai oktatásról, a harmadikban pedig a felekezeti oktatásról volt szó. Örömmünkre szolgálhatott, hogy e harmadik részben protestáns és újprotestáns felekezetek képviselőit kérték fel előadásra; az utána következő vita moderátorának engem kértek fel.

A *vallásoktatás* témakörén belül felmerült, hogy sokan úgy vélik: az Unióhoz való csatlakozás mentén az iskolai vallásoktatás fokozatosan meg kell hogy szűnjék. Érdekes volt Irina Horgának, a bukaresti Pedagógiai Intézet szakreferensének előadása, aki bemutatta az európai vallásoktatás helyzetét 35 ország – EU-tagállamok és csatlakozni óhajtó államok – tükrében. Míg a szekularizáltságáról híres Franciaországban egyáltalán nincs vallásoktatás, Európában vannak olyan országok is, amelyekben akár heti két órában is tanulják a vallást, jelenjék ez meg „hittan”, „vallástan”, „erkölcsi nevelés” vagy más néven. Horga szerint a vallásoktatásnak három formája különböztethető meg: vannak országok, ahol a hitelmény megélését próbálják hangsúlyozni, máshol a vallásról tanulnak – vagyis jószerével vallástörténeti oktatás zajlik. Ismét más országokban pedig a vallásos *tapasztalatból* való tanulásra fektetik a hangsúlyt, akár etikai perspektívával, akár a keresztyén magatartásformák elsajátításának ösztönzésével, akár a társadalomba való harmonikus beilleszkedést választva iránypontként. Az előadó szerint a romániai vallásoktatás rendszerében is meg kell fogalmazni egy átfogó célt, rögzíteni kellene, milyen értékelési módokat alkalmaz, legyen a vallásoktatási rendszernek sajátos arca, olyan, amely az EU-hoz való csatlakozás pillanatától hosszú távon is megmaradjon. (E felvetéshez kapcsolt vissza Adrian Lemeni a szimpózium zárásakor: az aktuális témában szervezett EU-s kon-

ferenciákon kiderült, hogy az Uniónak nincsenek megkötései a vallási élet megszervezésével kapcsolatban, de még csak ajánlásai sincsenek arra nézve, hogy az egyes tagországok miként szervezzék meg vallásoktatási rendszerüket. Bármilyen is az, azt az EU tiszteletben tartja.)

Vasile Timiș, a kolozsvári BBTE Ortodox Teológiai Fakultásának dékánja elmondta, hogy a vallásoktatás egyértelmű nyereségként könyvelhető el a romániai társadalomban és az egyes egyházak számára egyaránt. Ő is európai összehasonlításokat idézett: Ausztria, Belgium, Görögország van az első helyen a vallásoktatás óraszám tekintetében (átlag 2 óra hetente). Görögországban igen gyakoriak az iskolák egyházközségeivel közös rendezvényei, ilyenkor az iskola, a család és az egyházközségek szoros együttműködésének kiváló gyümölcsei teremnek, mindamellett, hogy a görög állam az egyháznak nem enged semmilyen beleszólást a teológiai oktatásba: a teológiai tanárok képzése és kinevezése egyaránt az állam hatáskörébe tartozik.

A *teológiai oktatással* kapcsolatban csak ortodox előadókat hallhattunk (a tervezett katolikus előadó nem ért el a konferenciára). Az ortodoxok nemcsak a felsőoktatást értik teológiai oktatáson, hanem a teológiai líceumok tevékenységét is annak keretében értelmezik. A iași-i szeminárium igazgatója, Dragoș Ciprian Bahrin bemutatta az ortodox szemináriumok történetét. Semmi kétség, az ő oktatástörténeti hagyományuk jóval csekélyebb, mint a magyar egyházaké (az első iași-i ortodox szemináriumot például csak 1803-ban alapították). Mindezek ellenére ezek az iskolák nemcsak teológusokat neveltek az idők során – mondta Bahrin –, hanem nagyon sok jeles világi személyiség is kikerült padjaikból, sőt a két világháború között, úgy tűnik, egy kicsit az ortodox egyház is nyitott a felekezeti oktatás felé. Sajnos nem fogant meg hagyományként, és nem alakult ki elfogadott formája. Ezekben a teológiai iskolákban is természetes, hogy kivált a vidékről jövő diákságot célozzák meg, számukra akarnak jó körülményeket nyújtani bentlakással. A jövőre vonatkozóan – emelte ki Bahrin – nagyon fontos volna az ortodox szemináriumok nyitása az EU-projektek felé. Nyugati testvérintézményeket kellene keresni, közös projekteket kidolgozni, megismertetni külföldön is az ortodox szemináriumokat és a felekezeti iskolákat.

A következő előadó Nicolae Necula volt, a bukaresti Ortodox Teológiai Fakultás dékánja, aki egyben az Országos Akkreditációs Bizottság vezetője is, ekként nagyon jó rálátása van a teológiai fakultásokra országos szinten, alaposan elemezte is. Az új akkreditációs szabályok, amelyeket a „bolognai folyamattal” az Unió ráerőltet Romániára is, azt eredményezhetik, hogy több teológiai fakultás megszűnhet. Olyan kritériumokat állít az uniós rendszer, amelyeket nem lehet „szemhunyással” kiiktatni. Csak a nagy létszámmal és kiválóan képzett oktatói gárdával működő fakultások maradhatnak meg. (Ez pedig nagyon megfontolandó a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet szempontjából is – teszem hozzá.) Beszámolt továbbá a „tutor-rendszerről” – amely szintén a bolognai egyezményvel erősödik meg a gyakorlatban –; ennek keretében a hallgatók személyes, személyesebb problémáinak megbeszélésére is nyílik alkalom, ezáltal egy közvetlen kapcsolat alakul ki diák és tanár között.

Ionel Ungureanu, a craiovai Ortodox Teológiai Fakultás dékánja nagyon éles bírálattal illette az ortodox teológiai oktatás mai rendszerét. Fiatál teológiai tanár látszik, hogy az egyházban az ellenzéket képviseli: félreérthetetlenül rámutatott a korrupció területeire – elsősorban a „megvásárolt vizsgákra” –, kimondta, hogy a teológiai szemináriumok túlzottan is a teológiai szakoktatásra fektetik a hangsúlyt, az általános műveltségi oktatás így jószerével háttérbe szorul, a diákok el vannak rekesztve a más területen való érvényesülés elől, miközben csak igen kis hányaduk kerül be a teológiai felsőoktatás rendszerébe. Egy későbbi hozzászólásában pedig Ungureanu azt is kimondta, hogy az ortodox teológiai fakultásokig eljutók közül épp a teológiai líceumok végzettjei (mintegy 20%) a leggyengébbek! – Ezeket a lecsújtó tényeket egyetlen más városból jött ortodox dékán sem cáfolta meg.

A harmadik rész a *felekezeti oktatás*ról szólt, ennek két vetülete merült fel: elsőként a református egyház részéről Kató Levente (Kolozsvár) és Tolnay István (Nagyvárad) a felekezeti oktatás hagyományairól és távlatairól beszélt. Problémaként merült fel az oktatási törvény és annak alkalmazása – itt persze legégetőbb kérdéseinkre sajnos nem kaphattunk választ. Másodikként, az adventista egyház részéről Valeriu Petrescu a magánoktatást mutatta be; talán nem voltak a legvalóságosabb az adatai, mert az ő bemutatásából az derült ki, hogy az egyházak által fenntartott magánoktatási intézmények az országos szinten működő magánintézmények-

folytatás a 4. oldalon

Vörös Alpár

Útravaló...

folytatás az 1. oldalról

aki tud ma a nagyvilágra figyelni, s ugyanakkor otthon lenni annak egy kicsinyke talpalatnyi földjén. Igazi derűs ég afölé az ember fölé borul még itt is, aki tenni, cselekedni, munkálni kész a jövőért.

Ebben segít, erre ihlet az az életprogram, amelyet Szent-Györgyi Albert fogalmazott meg számunkra, és most számotokra: „Uram! Azzal dicsérlek, hogy szebbé teszem a Teremtés rám eső zugát, / Hogy fénnel, meleggel, jóakarattal és örömmel töltöm meg világomat. / Uram! Tisztítsd meg szívemet, emeld magadhoz szellememet, / Hogy tesvéreimnek testvére lehessenek. / Uram! Ne hagyj, hogy leromboljam az élet templomát. / Engedd, hogy hasznomra váljék a tudás, hogy hasznossá lehessen általa. / Adj méltóságot napjaimnak. / Uram! Legyünk társak az alkotásban, dolgozzunk tovább műved nyomán, / Hogy bolygónk a bőség, a boldogság és az összhang erős otthona legyen!” (*Psalmus Humanus* – részletek)

Az Élet Ura, a Szeretet Istene áldjon, óvjon és segítsen utatokon!

Unióközelen?

folytatás a 3. oldalról

nek mintegy felét adják, ami felsőoktatást és középoktatást figyelembe véve nem lehet reális. Mindenesetre tény, hogy az újprotestáns egyházaknak nagyon sok elemi iskolájuk van, és ők – magán-pénzalapokból, nyilván jelentős külföldi támogatással – gyakorlatilag megvalósították a felekezeti magánoktatást minden szinten. De természetesen ők is szeretnék, ha állami támogatással működtethető felekezeti iskoláik lennének.

Az előadások utáni vita során Vasile Timiș szólalt fel, részletes elemzéssel és azzal a javaslattal előállva – ezt egyébként mások is támogatták –, hogy az ortodox szemináriumok ügyét át kellene gondolni: egy részüket megtartani a vokacionális hálózatban, amely rész kimondottan teológiai képzést nyújtana, más részüket viszont átalakítani felekezeti iskolákká. Ami minket illet, az ortodox partnerek szemszögéből a probléma így vetődik fel: hogyan oldjuk meg a prozelitizmus kérdését iskoláinkban. Amennyiben egyházaink erre megfelelő választ adnak, úgy

mások is könnyebben el fogják fogadni felekezeti iskoláinkat.

A Tanügyminisztérium részéről Nicolae Iordăchescu tanfelügyelő volt jelen a konferencián. Reflektálva az elhangzott előadásokra elmondta, hogy az állam nézőpontjából a felekezeti oktatás feltétlenül üdvözlendő és kívánatos. Személyes véleménye szerint az állam nem akadályozhat meg másokat a felekezeti oktatás megvalósításában, amíg egyházainknak erre hagyományaink alapján jól átgondolt stratégiájuk van.

Zárszavában Adrian Lemeni kifejtette: az Unióban nagy hangsúlyt fektetnek a vallási/felekezeti másság elfogadására és megértésére – az oktatás síkján is. A teológiai szemináriumok rendszere, úgy, ahogy azt ma az ortodox interpretáció felmutatja, szerinte nem tartható fenn hosszú távon, egyre fontosabbnak érzi viszont a felekezeti oktatás megerősítésének ügyét. Nem kívánatos az, hogy egy ország, egy társadalom egyetlen felekezetet részesítsen túlnyomó előnyben, inkább az együttélés étosza a követendő, s ez is a felekezeti oktatás sokszínűsítése mellett szóló érv.

szóra bírtuk

Egyenes pályán jártam minden körülmények közt

Beszélgetés Kolcsár Sándor nyugalmazott unitárius lelkésszel, tiszteletbeli esperessel 80. születésnapján

Pálffy Tamás Szabolcs: Isten éltesse még sokáig, kedves Sanyi bácsi! Tisztelettel kérem fel erre a visszatekintő beszélgetésre. Először szülőhelyéről, gyermek- és fiatalkoráról, pályaválasztásáról kérdezem.

Kolcsár Sándor: Köszönöm a jókívánságot, a megkeresést, és köszönöm neked, Tamás, e születésnapjaim beszélgetés gondolatát és megvalósítását is.

Olthévízen születtem; még gyermek voltam, amikor édesapám meghalt, édesanyám magára maradt, én pedig Brassóba kerültem, itt jártam iskolába az elemitől a főgimnáziumig. Brassó volt nekem az a hely, amely impulzust adott az unitárius lelkészi pálya választásában. Életemnek Brassóban töltött ideje nagymértékben a helyi unitárius egyházközösséghez kötődött, emlékszem néhai Kovács Lajos esperes-lelkész felkérésére: prédikáljak az

unitárius templomban – életemben első alkalommal! 1945-ben kerültem Kolozsvárra és iratkoztam be az Unitárius Teológiai Akadémiára. Egyenes pályán jártam minden körülmények között, 48 éven át.

P.T.SZ.: A Teológiai Akadémia elvégzése után hol kezdte szolgálatát, hol alapított családot?

K.S.: A szabédi egyházközösségbe nyertem kinevezést, amely akkor a marosi egyházkör legnagyobb lélekszámú gyülekezete volt, több mint 800 lélekkel. Szabédi lelkészi munkám mellett még 42 településen végeztem szórvány-szolgálatot. E 42 településen kb. 230 lélek vallotta magát unitáriusnak. Távolság szempontjából Kissármás volt a legmesszebb, lélekszám tekintetében Örményes volt a legnépesebb szórványközösség. Örményesen ugyanis a reformátusok belső gyülekezeti bajok miatt is nagy számban vettek részt

istentiszteleteinken. Családot Szabédon alapítottam, feleségem Káli Nagy Magda, akinek édesapja Káli Nagy József kántortanító volt, édesanyja pedig Rédigér Géza egykori szabédi lelkész unokája volt. Feleségem tanítóképzőt végzett, édesapja mellett volt tanító, majd házassága miatt [minthogy paphoz ment férjhez – P.T.SZ.] jogtalanul kitették a tanügyből, nyolc évre eltiltották a tanítástól, az állammal szemben megnyert per következtében politikai üldözöttként tartják számon. Három gyermekkel áldott meg Isten, gyermekeink: Magda, ifj. Sándor és Csilla. Csaknem 50 éve vagyunk házасok.

Fiatal lelkészként választottak meg egyházközi VEN-előadónak, szabédi lelkészként választottak meg esperesnek Marosvásárhelyen.

P.T.SZ.: Húsz év szabédi szolgálat után Marosvásárhelyre követezték...

K.S.: 1969 szeptemberétől lettem a marosvásárhelyi egyházközösség lelkésze, szolgálatom kezdetén bejártam a várost felkeresve a nyilvántartásba vett híveket. 1972-ben létesült a segédlelkészi állás, amely kezdetben egyéves szolgálatot jelentett, később két évet. Tizenöt segédlelkészem volt, sajnos közülük az első kettő elhunyt. A segédlelkészek a Bolyai utcai segédlelkészi lakásban laktak, a lelkészi lakás a Rigó utcában volt.

P.T.SZ.: Tudomásom szerint egyházközségi vonalon igen jelentős kezdeményezések és eredmények fémjelzik Sanyi bácsi és Magdi néni munkáját. Mit emelne ki közülük?

K.S.: Nem szabad elfelejteni, milyen politikai-társadalmi körülmények között dolgoztunk. Kemény időkben sikerült eredményeket elérni. Először is a gyülekezet lélekszáma fokozatosan növekedni kezdett, a köri lelkészek bejelentései alapján kerestük meg a falvakról Marosvásárhelyre beköltözött híveket. Az istentiszteletek látogatottságáról elmondhatom, hogy a résztvevőknek talán egyharmada más felekezetű volt. Keményen tápláltam az erdélyi magyar nemzettudatot, más felekezetűek is azt kapták istentiszteleteinken, amit kerestek. A nőszövetség megalakításához feleségem jelentősen járult hozzá, a tanácsteremben gyülekeztek a nők. Később a nőszövetséggel sok-sok kirándulást szerveztünk, amelyeken nem csak marosvásárhelyi, de vidéki gyülekezeti tagok is részt vettek. Bejártuk Erdélyt, meglátogattuk az unitárius egyházközségeket Udvarhelyszéktől Háromszékgig. A Partiumban nem jártunk, ugyanis nem volt lehetőség szálláshoz jutni.

A kórházi beteglátogatás terén volt olyan év, amikor 500–600 beteglátogatást jegyeztem. Hetente kedden, csütörtökön és vasárnap a városi kórházakban végeztem a betegek látogatását, nagyon sokszor feleségemmel együtt. A marosvásárhelyi orvosokkal kialakult jó kapcsolataimat annak szolgálatába állítottam, hogy a kórházi kezelésre, műtétre szorult nem-marosvásárhelyi hívek is orvosi kezelésben részesülhessenek városunkban. Emlékszem, felsőrákosi, magyarszováti unitáriusok köszönték meg – kirándulások alkalmával is –, hogy „beprotezsáltam” őket kórházi kezelésre azokban a nehéz időkben. A feleségemnek azt mondta egyszer az egyik asszisztensnő, hogy ő Marosvásárhelyen két rendszeres beteglátogató papot ismert, a „biciklist”, Lestyán Ferenc római katolikus plebánost és a „gyalogost”, Kolcsár Sándor unitárius espereslelkészt.

De szorgalmaztam az egyházi kórusneklés előmozdítását is. Megtanultuk az unitárius passiót, és évente nagypénteken el is énekeltük templomunkban. Magam is szólót énekeltam. A próbákat Horváth Katalin kántor, majd Kovács András tanár vezetésével tartottuk. A marosvásárhelyi Nagy István Ifjúsági Kórus hosszú ideig tanácstermünkben és templomunkban tarthatta próbáit. A tanácsterem új funkciót is kapott: festészeti-képzőművészeti kiállítások, tárlatok, kulturális rendezvények helyszínévé vált. A konfirmáló fiatalok részére évente unitárius káté-ismereti versenyt szerveztünk. Kezdemé-

nyeztük és bevezettük a székelyruhában történő konfirmálást. A gyülekezet növekedését jól mutatja, hogy volt olyan év, amikor a konfirmálók száma meghaladta a százat. Amint már említettem, istentiszteleteinkre más felekezetűek is szép számban jöttek – de sok tanár, orvos, képzőművész, színész is eljárt templomunkba azokban a nehéz időkben.

A Kolcsár-házaspár. Fotó: Pálffy Tamás Szabolcs

P.T.SZ.: Sanyi bácsit még szabédi lelkészként esperesnek választotta meg a köri közgyűlés, és marosvásárhelyi lelkészként is esperes volt. Mit jelentett e több mint negyedszázados munka?

K.S.: Ajajaj, volt tennivaló bőven, évente kb. negyvenöt látogatást végeztünk, nemcsak az anyaegyházközségekbe, de a leányegyházközségekbe is kiszállt az esperesi vizsgálószer, lehetőség szerint a szörványokba is. Aki erről többet szeretne megtudni, az nézze meg a jegyzőkönyvet, mert mindez már egyháztörténelem. Bekerültem az egyetemes Egyház vérkeringésébe, lévén hogy közügyigazgatónak választottak meg, gyakran üléseztünk Kolozsváron, nem is tudnám megmondani, hány alkalommal jártam meg a Marosvásárhely–Kolozsvár–Vásárhely útszakaszt. Őt püspököt értem meg diákkoromtól nyugdíjazásomig. Marosvásárhelyi lelkészként egyben esperes is voltam, és az egyházközségek anyagi helyzetét ismerve bevezettem azt, hogy a nagy lélekszámú marosvásárhelyi egyházközség felvállalta a kis lélekszámú, anyagilag erőtlén egyházközségek segélyezését azáltal, hogy gyülekezetünk átvállalta az egyházköri

díjak fizetését – ha jól emlékszem, összesen huszonkilenc egyházközség helyett.

P.T.SZ.: Mikor tetszett nyugdíjba menni?

K.S.: 1997 júniusában lettem nyugdíjas, lassacskán kilenc éve. A lelkeszi lakásból való kiköltözésünk során három egyházközségnek adományoztunk könyveket saját könyvtárunkból: a marosvásárhelyi,

a maroszentgyörgyi és a ravai egyházközség részére.

P.T.SZ.: Sanyi bácsi közel fél évszázados szolgálata alatt magasfokú hivatástudattal, szakmai felkészültséggel végezte egyházközségi, egyházköri és egyetemes egyházi teendőit, egész háza népével együtt szolgált, rengeteg emberi életet ismert meg..., hogyan tekint vissza szolgálatára?

K.S.: Köszönöm Istennek, hogy szolgálhattam Őt és a rám bízott embertársaimat. Köszönöm feleségemnek, hogy lelkesfeleségként, esperesné asszonyként sok-sok egyházépítő szolgálatot végzett mellettem – például temetések alkalmával kántorizált, velem együtt jött a kórházakba betegeket látogatni. Köszönöm három gyermekemet és unokámat. Köszönöm mindazokat az embereket – egyháziakat és világiakat egyaránt –, akikkel és akiket szolgálhattam, akikkel együtt dolgozhattam. Köszönöm, hogy ti, fiatal lelkészek számon tartjátok születésnapunkat, és nem feledkeztek meg rólunk, akik azokban a nehéz időkben egyenes pályán jártunk és szolgáltuk Istent és embertársainkat minden körülmények között.

New York, Washington, Houston

Krizbai Béla New Yorkban, a U.U. Congregation at Shelter Rock templomában prédikál

Washingtonban Tom Lantossal

Houstoni kopjafa-avatás

Március 1-je és április 12-e között több amerikai szervezet és egyházközség meghívására látogatást tettünk az Egyesült Államokban. A látogatás szorosan összefüggött a bukaresti munkámmal, a Kulturális és Egyházügyi Minisztérium Kisebbségi Ügyosztályával, amelynek igazgatója vagyok. A Romániában élő tizenkilenc kisebbség idevonatkozó gondja-baja az én gondom is egyben.

Az első állomáshelyünk New York volt, ahol a csíkszeredai egyházközség „testvére”, a U. U. Congregation at Shelter Rock fogadott (találkozásaim voltak az egyházközség fontosabb bizottságaival, előadásokat tartottam az erdélyi egyház helyzetéről, szószéki szolgálatot végeztem *Transylvania: My Home, My Church, My Freedom* címmel).

Találkoztam Fikret Yürterrel, az amerikai tatár kisebbség elnökével és Alexander Ibrammal, a Krím-félszigetről Kanadába vándorolt tatárok szervezetének elnökével, de kapcsolatba léptem a Hungarian Human Rights Foundation (Magyar Emberjogi Alapítvány) elöljáróival is. New York-ban tett látogatásom során köszönhettem Zed és George Kesnert, akiknek áldozatos és kitartó munkája tette lehetővé, hogy Csíkszeredában templom épül. Köszönettel tartozom Paul Johnson és Barry Andrews lelkészeknek, hogy fogadtak, és szálláslehetőséget biztosítottak számomra.

Következő állomásunk Washington volt, ahol március 23-án fogadott Tom Lantos kongresszusi tag. Bocskor Katalin ügyvédnő gondosan szervezte meg washingtoni programunkat, „kézben tartva” mind politikai mind unitárius egyházi érdekű találkozásaink lebonyolítását. Tom Lantossal közel egy órás beszélgetésünk volt. Átadtam neki az erdélyi egyházfők hozzá intézett, az egyházaink állapotáról beszámoló leveleit, támogatását kértem a bukaresti unitárius egyházközség ügyében. Megígérte, hogy a maga és további két, igen befolyásos kongresszusi tag aláírásával ellátott levelet fog küldeni Bănescu elnöknek és Popescu-Tăriceanu miniszterelnöknek, amelyben vallásszabadsági és emberjogi indokokra hivatkozva sürgetik a román kormány pozitív hozzáállását a bukaresti unitáriusok ügyének felkarolásában. De számos más kisebbségi kérdés is terítékre került, elsősorban a kisebbségi, a tanügyi és a kultusz-törvény ügye.

A 2 Capital Bizottság meghívására Barbara Beach lakásában terített asztal mellett a bukaresti unitáriusok jövőjéről, az újraindítandó egyházi életről, lehetőségekről és kihívásokról beszélgettünk. Köszönet a PCC elnökének, Barbara Beachnek és kedves férjének, illetve a sokunk által jól ismert Cathy Cordesnek, amiért biztatón és nagy segítőkészséggel viszonyult hozzánk és a bukaresti unitáriusok gondjaihoz!

A Houstonban (Texas állam) működő Emerson Unitarian Church a gyergyószentmiklósi leányegyházközség testvére. Utunk e harmadik csomópontján előadást tartottam az erdélyi egyház helyzetéről, szószéki szolgálatot is végeztem. De nem mentünk üres kézzel: kopjafákat állítottunk és avattunk, a gyermekgyógyi testvér-egyházközség ajándékát.

Találkoztam a messze földön elismert Rice University Bonniuk Center for the Study and Advancement of Religious Tolerance igazgatójával és a nagy hírű St. Thomas University elnökével, dr. Robert R. Ivany nyugalmazott tábornokkal. Nagy érdeklődéssel kísérték politikai és kisebbségi kérdéseket érintő beszámolómat, s a jövőben gyümölcsözteszhető együttműködési lehetőségekről is beszélgettünk. (A St. Thomas University katolikus egyetemnek szoros kapcsolata van a Szentszékkal is.) E helyen említem Ralph deForest houstoni barátunk nevét, akinek nagy hálával tartozunk, hogy lehetővé tette látogatásunkat. És hálásak vagyunk a Groppe házaspárnak, Eleonora Montgomerynek, valamint Arved és Ruth Telekinek, hogy idejüket ránk áldozták!

Krizbai Béla

A tanítvány megszólal

Emlékezés Szabó Dezső unitárius lelkészre halálának 10. évfordulóján

1996. június 7-én hunyt el Szabó Dezső unitárius lelkész, aki sikerekben és sikertelenségekben, megpróbáltatásokban és tudósi próbálkozásokban „vergődő” életpályát zárt le.

Tanítványa voltam (a sok közül) mint gyakorló segédlelkész 1978. október 1-jétől 1980. február 1-jéig, és jellemének sokszínűségét tapasztalhattam meg e rövid idő alatt. Vallom: ahhoz, hogy megismerj egy embert, ahhoz nem kellenek évtizedek. Egy rövid, együttműködő időszak is elégséges.

Lelkiismereti kötelesség számomra, hogy szakmai gyakorlatiasságát látva, és abból tanulva hálásan emlékezzem volt „principálisomra”.

Szabó Dezső a derűnek és az igényes számonkérésnek a megtestesítője volt, de „az édes fiam” (nemcsak reám vonatkozó) közismert kifejezésével minden harmóniába simul.

Ő vezetett be az egyházi pénzügyvitel – akkor még egyszerű – világába Ajtay János bácsi szigorával, de ő kérte számon a hetenkénti családlátogatásaim számát is.

A kinevezésem utáni első két hónapban mindig előre be kellett mutatnom a következő vasárnapra írt beszédemet, amelyről elmondta véleményét, és irgalmatlanul gyomlálta belőle a társadalmi, politikai utalásokat. Ez kezdetben nagyon

zavart, de később megértettem, hogy az ő alaptalan meghurcoltatása miatt átélt keletlenlenségétől akart óvni, nehogy valami olyan legyen a beszédemben, ami az esetleg „túlbuzgóan figyelő idegen atyánkfia” érdeklődését annyira felkelti, hogy azt az „illetékes helyen” is elmondja.

Szász Ferenc

Szabó Dezső

árva gyermekem édes fiaim
dobjatok rám göröngyöt
hófehéret egyetlen gyöngyöt
kő vagy nem kő ez vágyaim.

a félrefestett trikolorok
hazátlan és házaló lelke
már azt sem tudom hogy is hívják
sötétkamrámat kibérelte

szám szélén mosoly csöpp szivar
hervad megalvad már a vér
megvagytok még és én se él

sóvidék fia végre felnőtt
kijátssza alsóra a felsőt
avar magyar már nem zavar

Dinamikus, erős jellemű ember volt, aki az általa vélt igazság mellett, ha kellett, hangos szóval is kardoskodott feletteivel szemben mind a lelkészi értekezleteken, mind az Egyházi Képviselő Tanács vagy a Főtanács ülésein, de megértő és csendes, odafigyelő volt hívei iránt.

A vallásórákon az élménykeltést látta a legcélravezetőbb módszernek, hogy a gyermekek önkéntes szeretetből látogassák a vallásórákat. Ez abban az időben nagyon hatásos módszernek bizonyult, és szerintem az ma is – legyen bár kötelező a vallásoktatás.

A lelkészi értekezleteken mindig csodáltuk, amikor a „közérdekű előadásokhoz” (államilag kötelezett előadás) mindig elsőnek szólt hozzá (másokat biztatni kellett), és olyan hozzászólást „vágott ki”,

hogy az értekezleten jelen levő vallásügyi inspektor mélységesen meg volt elégedve, mi azonban, a fiatalabbak, jót neveltünk magunkban, mert éreztük hozzászólásából a gúnyt, a megvetést, a lenézést az akkori hatalom iránt. Tudott bánni a szavakkal, és be tudta mérni a lelkiség mélységeit.

A Protestáns Teológiai Intézet doktorandusa volt, szakterülete az unitárius egyháztörténelem. Néhány vizsgáját le is tette, a megjelent tanulmányok bizonyítják szakmai tudását, de elfoglaltságára, s lappangó betegségére való tekintettel a doktori dolgozatát nem készíthette el.

Egy nagypénteken, az istentisztelet előtt rosszul lett, és a pusztító kór megkezdte végzetes munkáját. Hiába védekezett és védtek családtagjai is először Kolozsváron, majd Budapesten... a vég bekövetkezett.

Szabó Dezső unitárius lelkész nemcsak úgy áll előttem, mint hitéért, igazságaért jogtalanul börtönbüntetést szenvedett lelkész, hanem úgy is, mint aki nem roppant össze a terhek súlya alatt, hanem minden erejével az egyháza megmentésén, fejlesztésén dolgozott a nacional-kommunista idők nehéz szorításában is.

Hálát adok Istennek, hogy tanítványa lehettem! Emléke legyen áldott!

Rezi Elek

Kórházlelkészi szolgálat

működik Székelyudvarhelyen,
Sepsiszentgyörgyön
és Kolozsvár 15 kórházában.

Hogy beteg hozzátartozóját
idejében elérjük,
kérjük tartózkodási helyét
(nevét, a kórházat
és a kórterem számát)
a következő telefonszámokon
bejelenteni:

Török Áron, Sepsiszentgyörgy,
0267-316201,

Katona Dénes, Székelyudvarhely,
0266-213100.

Ferenczi Enikő, Kolozsvár,
0740-063767.

**Mindenkire
vigyázni akarunk.**

Példákból tanulni

Az Erdélyi Unitárius Egyház képviselőjében május 25-e és 27-e között Ferenczi Sámuel, a kolozsvári Műszaki Egyetem végzős hallgatója és jómagam – műszaki előadóként – részt vettünk a Kárpát-medence magyar műemlékvédői számára meghirdetett, *Megújuló örökség – a határon túli magyar épített örökség kutatása és megóvása* című konferencián, amelyre a Teleki László Alapítvány szervezésében került sor. Az évente meghirdetett konferencia idei előadásait az első napon Budapesten tartották, majd felvidéki színhelyeken voltak a gyakorlati bemutatók és megbeszélések.

A konferenciát Szabó Vilmos államtitkár nyitotta meg. Bár bevezető szavaiban a kormány támogatásáról biztosította a Magyarországi határain kívüli területek

A nagytoronyi helyreállított református templom

műemlékvédelmét, azt nem ígérte, hogy a támogatások mértéke a jövőben növekedni fog.

A szervezők ez alkalommal igyekeztek a műemlékek „tulajdonosait”: az egyházak képviselőit, lelkészeket, plébánosokat megszólítani, és az előadók valóban más megközelítéssel, de értékes munkáról tettek bizonyosságot a műemlékvédelem terén. Különösen azok a támogatási források kiemelkedő fontosságúak az utóbbi években, amelyek civil kezdeményezésből jöttek létre.

A leleszi premontrai apátság templom restaurált freskói

Diószegi László és Szöllősi András bemutatta a www.patrihun.hu honlapot, amely a határon túli műemlékek teljes dokumentálását tűzte ki célul, így nagy segítségére lehet elsősorban a műemlékek tulajdonosainak. A már elkészült oldalak reprezentatív képanyagot, történeti és művészettörténeti leírást tartalmaznak, de a későbbi célok között szerepel az építészeti dokumentációval való kiegészítés is. Javasoltuk, hogy a honlapon minden műemléképület esetében jelöljék meg a származási országban érvényes hivatalos műemlékes kódot és az épületnek a műemlékjegyzékben szereplő rövid hivatalos meghatározását. Felajánlottuk az unitárius műemlékekre vonatkozó saját adatbázisunkat a honlap kiegészítésére.

A konferencia keretében *Veszélyeztetett templomaink* címmel pusztuló, talán már megmenthetetlen műemlékek szomorú képét láthattuk – a résztvevőket kicsit meglepte, hogy közöttük nem szerepeltek unitárius műemlékek, és örömmel hoztam tudomásukra, hogy igazán leomlott, elhagyott, gazdátlan unitárius műemlék szerencsére nincs Erdélyben. Templomaink mind élő közösségek tulajdonában vannak.

Sebestyén József *Megújuló örökség* című fényképkiállításának anyagában szerepelt a kilyéni unitárius műemléktemplom is, valamint a Házsongárdi temetőben felújított Bölöni Farkas Sándor-síremlék is. Ennél több unitárius vonatkozás a konferencián nem merült fel. A résztvevők közül többen is „kevesellték” az unitárius jelenléte.

A felvidéki színhelyek közül elsőként a borsi Rákóczy-kastély felújításának eddigi eredményeit tekintettük meg. Figyelemreméltó a helyi önkormányzat – személyesen a magyar polgármester – és a helyi civil szervezet, a Borsi Rákóczy Tár-

saság eredményes munkája: a felújítás folyamán kulturális és gazdasági szerepet is szánunk az ingatlanak, amely az egész közösséget érinti; hosszú távon fellendítheti az idegenforgalmat, gazdasági alapokat teremt, munkahelyeket biztosít.

A továbbiakban tájékoztattak minket a leleszi (Bodrogköz) premontrai apátság faliképeinek a restaurálásáról, a bodrog-szentesi református templom felújításáról, illetve a nagytoronyi református templom kutatásáról és restaurálásáról. Majd Abaúj vidéke következett: az abaújszini és csécsi református, illetve a himi római katolikus templom felújítása. Majd gömöri példák: Berzété református temploma és Torna római katolikus templomának freskói.

Voltaképpen gazdaságilag elmaradott részei ezek a jelenlegi Szlovákiának, nagy a munkanélküliség, és még olyan falvakban sincs magyar iskola, ahol a lakosság 50%-a magyar, a gyerekek az I. elemi osztálytól kezdve csak szlovákul tanulhatnak. Ezért van nagy jelentősége az egyházak munkájának a közösségépítésben, amibe beletartozik a műemléktemplomok javítása, restaurálása is. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a Teleki László Alapítvánnyal együtt figyelemmel kíséri a munkálatokat, megpróbálják megteremteni a pénzalapokat a javításokra, amelyekből a szlovákiai szakemberek és helyi közösségek is kiveszik a részüket.

Láttunk szembetűnő hibákat is a kivitelezések folytán, olyanokat, amelyekkel olykor itthon is szembesülünk. Nehéz megértetni az emberekkel, hogy a cement ellensége a korabeli kő- és téglafalaknak, hogy a padló szellőzése érdekében eltávolított cementpadlót nem betonba ágyazott téglautánnal kell helyettesíteni. Több helyen észrevettük, hogy a példásan felújított tető és homlokzat, a külső

és belső javítások elvégzése után az ereszcatorna levezetése, árkolása még mindig nincs megoldva, és az épület alapjához beszivárgó víz miatt – minden valószínűség szerint – a falak ismét fel fognak nedvesedni.

Megjegyeztünk viszont jó megoldásokat is: pl. a levezető árkok vályú alakú, előregyártott betonelemekből való készítését.

Az ilyen „kanális” valószínűleg több kerül, mint az egyszerű árok kiásása, de hosszú időre megoldja az esővíz lefolyását, és nem szorul karbantartásra.

Amikor a résztvevők és szervezők észrevételezték az erdélyi unitáriusok alulreprezentáltságát, felmerült a gondolat, hogy – ha sikerül további támogatást szerezni a konferencia megrendezésére – jó lenne,

ha 2007-ben, az Erdélyben esedékes szakmai kirándulás egy részénél az Unitárius Egyház vállalná a szervező/házigazda szerepet. Ezáltal az anyaországi támogatók, de a többi erdélyi és határon túli szakemberek is jobban megismerhetnék az Unitárius Egyházat, műemlékeit és műemlékvédő tevékenységét.

Paskucz Viola

Török Áron nyugalmazott unitárius lelkész és kórházlelkész a Szent György-napok alkalmával felemelő ünnepség közepette vehette át Sepsiszentgyörgy megyei jogú város önkormányzati testületének 1997-ben alapított Pro Urbe-díját.

Ebben az elismerésben olyan személyek részesülnek, akik tudásukat, tehetségüket önzetlenül a közösség szolgálatában állították. 1991-ben dr. Albert Éva tiszteletbeli nőszövetségi elnökünk részesült e „pénz és taps nélküli” kitüntetésben. Az idén Sylveszter Lajos, a *Háromszék* című napilap egyik legolvasottabb szerzője és szerkesztője, az *Úz-völgyi hegyomlás* című film alkotója, a népköltészet-gyűjtő Albert Ernő és Sorin Rafiroiu volt textilgyári közgazdász vehette át a Pro Urbe emléklapokat.

A díjak ünnepélyes átadására a Szent György-napok zárónapján, április 30-án került sor a megyei könyvtár Gábor Áron termében, ünnepelő vendégek – köztük Török Áron családjának apraja-nagyja – körében. (*Ferenczi Mária-Magdolna*)

Rendkívüli vizsgálószerk Nagymedeséren

Amikor a nagymedeséri lelkész, Bálint Imre a vizsgálószerk beleegyezését kérte, hogy az előre kitűzött május 11-i időpontot május 20-ra, éppen egy szombati napra cserélhesse, nem gondoltuk, milyen kellemes meglepetésben lesz részünk.

A javasolt időpont-cserét elfogadva az esperesi vizsgálószerk tagjai teljes létszámban, Nagymedesér sáros utcáin nehezen haladva, de megérkeztünk a lelkészi lakásra.

Nem a vizsgálószerki munkálatainkról akarok beszámolni, sem az ehhez fűződő megállapításokról, csak azokról a kiemelkedő és ritkaságszámba menő eseményekről, amelyekben részünk volt a „kiszállás” alkalmával. A lelkészi házaspár ugyanis megszervezte a 70–72 évesek találkozóját, azok köszöntését és megünneplését ötletesen összehangolva a vizsgálószerki eseménnyel.

Rendkívüli látvány volt, ahogy a zsúfolásig telt templomban egy 103-as lélekszámú faluban 108 gyülekezeti tag vesz részt a vizsgálószerki istentiszteleten és közgyűlésen.

A szószéki szolgálatot Szombathalvi József esperes végezte, aki – a gyülekezet nagy meglegedésére – alkalomhoz illő beszédet mondott a Példabeszédek 16,31 alapján: „Ékes korona az ősz haj, az igazság útjában találhatik.”

Számomra feledhetetlen élményt nyújtott ez az ünnepi istentisztelet, időben visszamentem ötven évet, és eszembe jutott az ott eltöltött gyermekkorom. Felemelő érzés volt látni, hogy

a templomban jelenlévő, óvodáskorú gyerektől a botra támaszkodó idősekig mindenki milyen lelki meglegedéssel figyeli a szószéki beszédet.

Záróbeszédemben – az emlék-idézéstől magam is meghatódottan – úgy éreztem, a nagymedesérik ez alkalommal megtalálták egy pár sárba hullott gyöngyszemet azokból, amelyeket a legendás firtosi tündérek hullattak el.

Az istentisztelet után a falu kultúrotthonába kaptunk meghívást, ahol ugyancsak képzeletünket és elvárásainkat felülmúló kellemes meglepetésben volt részünk: Bálint Mária tiszteletasszony irányításával először gyerekekből álló csoport énekelt és szavalt, majd a felnőttek vegyeskórusa énekelt, végül a fiatalok adtak elő szórakoztató jeleneteket a kultúrház színpadán. Befejezőként a lelkész név szerint köszöntötte az ünnepelt 70–72 éveseket, és emléklapokat nyújtott át nekik.

Mi is köszöntjük őket. Isten áldása legyen életükön, és adjon Isten nekik egészséget, további kitartást és teherbírást a falusi élet nehéz próbatételéhez!

A szórakoztató műsor után a tiszteletes közebedre szólított minden jelenlevőt. A zeneszó mellett igazi ünnepi hangulat keletkezett az idegenből érkezett rokonok, ismerősök és a falu ott-hon maradt lakói között. Isten áldása legyen A Bálint lelkészi házaspár életén, egyházi munkáján, és találjon követőkre is; így talán életre kelnek az aggodalommal emlegetett, kihálófélben levő, kis létszámú, kiöregedett falvak.

Csészár Lajos

Trianon tovább fáj

A hetvenéves pestszentlőrinci unitárius templom köszöntése

86 évvel ezelőtt, 1920. június 4-én Versailles-ban, a Kis-Trianon-palotában írták alá azt a békediktátumot, amely a magyarságot kényszerpályára állította, és amelyről lényegében a mai napig sem sikerült letérnie.

A békediktátum családomra végzetes csapásokat mért. Ezért nem tudok erről úgy írni, hogy ne a felmenőim és a magam sorsával összefüggő felütéssel kezdjem.

Olyan országban születtem és nőttem fel, ahol a történelem tanítását a magát államalkotó nemzetként defineáló többségnek a Burebistától Ceaușescuig terjedő folyamatossága (vagy ahogy ezt akkor belénk sulykolták: *kontinuitása*) vélt vagy valós krónikájának az osztályharc torzító szemüvegén keresztül láttatott, a történelmi materializmus csomagolópapírjában talált áltudomány jelentette. Nem meglepő, hogy e megközelítésbe nem fért bele az Erdélyben élő magyarok – vagy úgy általában, a Kárpát-medencében ezer éve őshonos magyar szellem – története.

1980-ban úgy érettségiztem, majd 1985-ben úgy szereztem meg az egyetemi oklevelet, hogy az iskola padjaiban őseim múltjáról csupán azt tudhattam meg, hogy Hunyadi János és Mátyás király román volt, Mihály vajdát, a késő-középkor legnagyobb román fejedelmét magyar nemesek gyilkolták meg, hogy az erdélyi 1848-as román szabadságharc bukása szintén a magyarok bűne stb. Képzhetik, hogy – és most maradjunk csak az újkor és a jelenkor történelménél – a magyarok 1848-49-es forradalmáról és szabadságharcáról, a kiegyezésről, a trianoni békediktátumról, a bécsi döntésekről és az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeiről mélységes-mélyen hallgattak, illetve válogatott eszközökkel elhallgattatták azokat, akik erről beszélni mertek.

Be kell vallanom: mindazt, amit nemzetünk múltjáról tudok, azt az Édesapám útmutatásai szerint áttanulmányozott, a magyarság múltját ismertető szakkönyvekből és irodalomból merítettem.

Bizonyos értelemben szerencsésnek is mondhatom magam, ugyanis a múltunk iránti kíváncsiságom ébredésével nagyjából egyidőben jelentek meg Magyarországon – akkori szóhasználatomban a „Szentföldön” – azok a hiánypótló munkák, amelyek viharos történelmünk győzelmeit és kudarcait többé-kevésbé a maguk valóságában ábrázolták. Azelőtt hosszú évtizedeken keresztül a „legvidá-

mabb barakkban”, a gulyáskommunizmus étlapján a „nemzettudat” menüpontnál a proletár (majd később szocialista) internacionalizmus hazug és álságos vattacukrát kínálták az érdeklődőknek. Akkoriban a pannon „barakkban” sem volt ildomos Trianonról beszélni, nehogy a fájdalom, a kesergés, a sok „miért”, a már-már elfelejtett traumák saját és főleg szomszédaink jókedvét megzavarják. Ha mégis elővették a témát, egy kis károlyimihályozásnál, valamivel több kunbélázásnál és a rettenetes fehér terrornál és Horthy ugyancsak fehér lovánál tovább nem jutottak.

Igen, szerencsésnek mondhatom magam, mert csak huszonkét éves voltam, amikor szegedi barátaim és az isteni Gondviselés jóvoltából (mert sikerült Erdélybe csempészni a könyvet) hozzájutottam Ormos Mária *Padovától Trianonig 1918–1920* című, 1984-ben megjelent monumentális írásához. Ceruzával a kézben néhány hét alatt alaposan végigolvastam a professzor nagyszerű monográfiáját.

Mire a könyv végére értem, kedélybetegség uralt el. Úgy éreztem magam,

mintha mindkét kezemet és lábamat levágták volna, állandó légszomjamb volt, elvesztettem önbecsülésemet, az agyam azt diktálta, hogy fölösleges élnem! Semmivel nem tudtam megmagyarázni a nemzetünket ért tragédia okait, a „békecsinálók” indítékait, eluralkodott rajtam a magány kilátástalansága. Valahogy így érezhette magát a trianoni békediktátumot követően az a Kárpát-medencében élő 15 millió magyar, amikor azzal szembesültek, hogy a „béke” bajnokai, a népek önrendelkezésének igaz harcosai Magyarország területének több mint kétharmadát és a magyar anyanyelvű lakosság egyharmadát a bosszúra szomjazó szomszéd államok martalékául hajították. Elvették mindenünket, leszerelték és elvitték gyárainkat, a határokat úgy húzták meg, hogy az általunk épített vasúti vonalak a határ másik oldalára kerüljenek (ahol mégsem, ott még a síneket is felszedték).

Elvették tőlünk a történelmi Magyarország legpolgárabb vidéki magyar városait: Pozsonyt, Kassát, Ungvárt, Nagyváradot, Kolozsvárt, Szatmárnémetit, Marosvásárhelyt, Temesvárt, Szabadkát, Újvidéket, Eszéket, Varasdót.

Próbálják meg elképzelni, mit érezhettek dédapáink, nagyapáink, akik saját akaratukból a szülőföldjükön maradtak, és egyik napról a másikra – kényszerűségből – egy másik ország másodrendű

Június az egyházköri közgyűlések hónapja Egyházunkban. Az egyházkörök a 2005. évi tevékenységről számot adó közgyűléseket a következők szerint szervezték meg: június 10-én a marosi egyházkör Nyárádszentmártonban, 17-én a székelykeresztúri egyházkör Székelykeresztúron, 23-án a kükküllői egyházkör Kükküllődombón, 24-én pedig a székelyudvarhelyi egyházkör Homoródszentpéteren. A két utolsó közgyűlés időpontja átcúsúzik július hónapra: 1-jén a háromszék-felsőfehéri egyházkör Alsórákoson, 8-án pedig a kolozs-tordai egyházkör Kolozson ülésezik.

Június másik nagy egyházi és iskolai eseménye a ballagás. A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban június 3-án, a székelykeresztúri Orbán Balázs Unitárius Gimnáziumban pedig június 15-én szervezték meg az eseményt.

A Kénosi Unitárius Egyházközség június 11-én tartotta lelkésze, Csáki Levente beiktatóját. Az istentiszteleten

dr. Szabó Árpád püspök mondta a beiktató beszédet, a beiktatást Kedei Mózes, a Székelyudvarhelyi Egyházkör esperese végezte el.

A Lelkészképesítő Bizottság június 19–20-án vette be a lelkészképesítő vizsgát a 2004-ben végzett gyakorló segédlelkészekről: Hegedűs Tivadar magyarzsákodi és Lakatos Sándor sepsiszentgyörgyi segédlelkésztől.

A Protestáns Teológiai Intézetben az V. évet végzett hallgatók szakvizsgája június 19–23-a között volt. Ez alkalommal Csoma Csilla, Kiss János Csaba, Rácz Norbert és Székely Mónika búcsúzott el a teológiai intézettől, és lépett a gyakorló segédlelkészek útjára.

Az Amerikai Egyesült Államok Unitárius Univerzalista Egyháza június 21–25-e között a Missouri állambeli St. Louisban szervezte meg évi küldöttgyűlését. Ez évben az összejevetel témája: „Helyes kapcsolatok felé.”

állampolgáraivá váltak! Próbálják meg elképzelni annak a több százezer embernek az érzéseit és gondolatait, a fájdalmát és keservét, akik kénytelen-kelletlen a megcsonkított Magyarországra menekültek! Bele tudunk-e érezni, el tudjuk-e ma képzelni, mit jelenthetett számukra a házat, a szülőföldet, az élőket és halottakat, a megszokott utcasarki illatot, a folyópartot, a szerelmet, mindent, ami azzá tette őket, akik voltak, otthagyni?

Az isteni Gondviselésnek hála, lassan kigyógyultam depressziómból, mint ahogy a békediktátum miatt Magyarországra menekültek többségének is sikerült gyökeret eresztenie az új hazában. Szép lassan a Pestszentlőrincen letelepedett székelyek is magukhoz tértek, az állam nagyvonalúságának köszönhetően lakáshoz és munkához jutottak.

Miután az új hazában valamelyest mederbe került sorsuk folyása, mindannyian tudták, hogy életük új próbatételhez, a személyes áldozathozatal újabb stációjához érkezett. Közös akarattal fogtak bele Isten hajlékának felépítésébe.

A Pestszentlőrinci Unitárius Leányegyházközség a pelesztlőrinci állami lakótelepen 1936. június 7-én szentelte fel a Székely Hősök emlékére épített templomát. Az 1920. június 4-én Versailles-ban, a Kis-Trianon-palotában aláírt gyalázat követő 16 év elteltével.

A ma 70 éves pelesztlőrinci unitárius templom Trianon leghitelesebb mentője.

Aki ide betér, annak e templomról a nemzetünk ellen elkövetett csonkoláson túl mindig eszébe kell hogy jusson az az összefogás és törődés, amelynek gyümölcse a menekültek százezeinek kilátástalan életét tette elviselhetőbbé! Eszébe kell hogy jusson az áldozathozatal, amely-

Unitárius rádióműsorok

Meditáció – az elmélkedés műsora
Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon, szerdai napokon, 9.30-kor.
Szerkeszti: Kovács Mária.
július 19., augusztus 23.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalmasszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor.
Szerkeszti: Kovács Mária.
július 2., augusztus 6.

Tavaszi virágcsokor

unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
június 17., július 1., 15., 29.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi Prima Rádióban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen.
Szerkesztik: Csáki Levente, Gál Zoltán és Szabó Előd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

Tiszta forrás

unitárius ifjúsági műsor a sepsiszentgyörgyi Sláger Rádióban (105,9 Mhz).
Kéthetente, vasárnap 13 órától.
Szerkeszti: Lakatos Sándor
június 25., július 9., 23.

nek árán ez az emlékmű, ez a templom felépülhetett!

És tudnia kell, hogy mindannyian, akik magyarnak valljuk magunkat, összetartozunk. Istenen és magunkon kívül rajtunk senki más nem segít!

Szükség van erre a bölcsességre, mert lám, hová jutottunk: 2004. december 5-én második trianonját szenvedte el nemzetünk. Az agymosók, a lassú vírus, a globalizált tudatgyárak több évtizedes kitartó munkája eredményes volt. Az elmúlt esztendőknél látványosabbul a Conducător a röhögéstől fetreng a sírjában!

Vajon a 70 évvel ezelőtt felépült templom megálmodóinak és felépítőinek, annak a Pestszentlőrincen letelepedett hatezer székelynek, az akkori unitárius gyüleke-

zetbe járó százhetven erdélyi embernek hány olyan unokája és dédunokája él ma Magyarországon, aki – Sebeők János szavaival élve – virtuális holokausztban vett részt: nemmel szavazott távoli rokonai magyar állampolgárságára?

Úgy gondolom, a jövőben ez a hajlék nemcsak Trianon monumentális mememintője, hanem a magyar nemzet egységének a jelképe is kell hogy legyen!

Az itt látható kiállítás ennek a hőskornak a relikviáit mutatja be az érdeklődők számára. A tárgyak, mint csepp a tenger ízét, úgy hordozzák felmenőink örömét és tragédiáját. Emberi sorsokat, amelyekből erőt tudunk meríteni.

Elekes Botond

nők világa

Rajtunk múlik

Az UNOSZ immár harmadik alkalommal tartotta kétnapos kihelyezett választmányi gyűlését Kiskapuson, az idén május 25-e és 27-e között. „Megfogyva bár”, de a hasznos együttlét reményével érkezünk meg Kiskapusra – miután Kolozsváron meghallgattuk Sigmond Júlia és Sigmond Rita *Az anyukáknak és az apukáknak* szóló megható versösszeállítását –, Szabó Magdolna, Asztalos Klára, Zsakó Erzsébet, Ferenczi Enikő, Opris Emese, Kádár Ildikó Kolozsvárról, Balázs Katalin Magyarszováttról, Pálfi Ildikó Sinfalváról és Orbán Erika az ODFIE képviselőként. Örömről másnap reggel Nagy Gizella csatlakozott a csoportba Marosvásárhelyről, Fekete Judit Nagyajtáról és Nagy Rozália Dicsőszentmártonból – és lélekben azok is, akik nagyon szeretnek volna velünk lenni. Asztalos Klára elnöki beszámolójában az elmúlt időszak eseményeit ismertette,

a pályázatok eredményét, a pénzügyi helyzetet. Az eddig megtartott köri nőszövetségi közgyűlések kapcsán elmondta azok helyes megszervezésének feltételeit, és hangsúlyozta fontosságát. Ennek érdekében hasznos gyakorlati útmutatót készített a körüli nőszövetségi közgyűlések előkészítésére és levezetésére. Érdemben tárgyaltunk a szeptemberi nyárádszentmártoni konferencia előkészítéséről, a *Nők Világa* terjesztéséről és terjedelmének növeléséről. Végül határozatokat hoztunk a megtárgyalt témakörökben.

Hasznos és kellemes volt így együtt lenni, még a mostoha időjárás sem csüggesztett el. Az együttlétet még tartalmasabbá tette a *Tanuljunk, fejlődjünk* címszó alatt Asztalos Klára előadása a viselkedési formákról – és az azt követő hozzászólások.

Reméljük, jövőre is találkozhatunk ugyanitt, még többen, hogy közös dolgainkat megvitassuk. De ez leginkább tőlünk, választmányi tagoktól, lelkeségünkötől, hozzáállásunktól függ.

Pálfi Ildikó

Születésnap-i köszöntő

Kedves meghívásnak tettünk eleget május 29-én mi, a Székelyudvarhely-belvárosi unitárius nőszövetség tagjai. Serfőző Mariska nénit köszöntöttük születésnapján a családi házában. A rendezett kert, virágos udvar, kellemes otthon boldog családi életről árulkodik. Életútja igazi történelem. 60 éve, hogy a Megálló utcai házukban lakik. 1938-ben keltek egybe férjével, első fia a bécsi döntés napján született. A változó államrendszer minden időszakáról vannak emlékei. Kereskedő férje mellett háziasszonyként teljesítette kötelességét, megtanulta a kéziperzsa-szöveget minden fortélyát, naponta 2000 csomót bogozott, ezzel járult hozzá a család ellátásához. Az elhangzott köszöntő szavak, közös énekek és versek után a vendégfogadás kellemes hangulatát éltük meg. A sütemények, kávé és bor mellett Mariska néni a régi időkre emlékezett.

Kitartó hűséggel és erős istenhittel minden vasárnap megjelent az istentiszteleteken, akkor is, amikor a kommunista időszakban tiltották ezeket az alkalmakat. Mivel nem volt állami alkalmazott, ezért neki „nem parancsolhattak”, és járhatott templomba szíve szerint. Örömmel gondol vissza azokra az időkre, amikor még a városi unitárius templom előtt nagy virágoskert pompázott. A rendszeres nőszövetségi tevékenységekbe aktívan bekapcsolódott és boldogan idézte fel a farsangi bálok akkori hangulatát. Az egykori nőszövetség hagyományörző és kulturális tevékenységeit szívesen emlegeti, szeretettel gondol kukoricafőzésekre és a közösen szervezett előadásokra, abban az időszakban, amikor a tévé és egyéb szórakozás ritkaságszámba fordult elő. Elmondása szerint a szeretetotthon építésére és annak berendezésére is közös adakozásból került sor, a bútorok, függönyök és egyéb szükséges felszereléseket is közadakozásból gyűjtötték össze. Hűséges tagja volt a városi Székely Dalegyletnek is, és nagyon sokat szerepeltek más városokban is, fesztiválokon vettek részt és még a Magyar Parlamentbe is meghívást kaptak és ott is énekeltek. Kitartással és hűséggel szolgálja ma is Egyházát, tapasztalatait és tudását szívesen megosztja a fiatalabb nőtársakkal. Tanulhatunk tőle szép éneket, példás életet, kitartó rendszeres templomba járást, erős istenhittel és becsülettel. Felolvasott kedvenc imájában hálás szívvel köszöni az egy igaz Isten gondoskodó szeretetét és megtartó erejét.

Mi is sok szeretettel köszöntjük és továbbírtuk, egészséget és békés, nyugodt éveket kívánunk mindannyian Mariska néninek.

B. J.

Kökösi nők zászlaja

A kökösi nőszövetség egy régi álma vált valóra: elkészült a nőszövetségi himzett zászló, amelynek felavatására pünkösöd napján került sor. „E zászló mindenekelőtt egy közösség jelképe. Jelképezi az egyházközösség nőtagjainak élni akarását, tenni akarását, merész álmait és szolgáló szeretetét.” – mondta avató beszédében Józsa Emese, majd ismertette az új zászló szimbolikáját is: „A fehér szín a tisztaságot jelképezi, a gyarlóságok, gyengeségek kiiktatását életünkéből. A kehely a szolgáló szeretetet szimbolizálja, a jézusi tanítványságot, a lelki értékek utáni szomjat, a Jézussal és a szenvedő emberrel való együttérzést, sorsközösséget. »Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek« – a jézusi mondás örök figyelmeztetés a mi számunkra. [...]

A zászlónkon egy bibliai idézet is található: »Mert jó az Úr, örökké tart szeretete és hűsége nemzedékről nemzedékre.« Ez a bibliai vers örök biztatás számunkra ebben a mai rideg, öncélú világban. Tudatosítja bennünk, hogy Isten akkor is jó, amikor felebarátaink megfélemlítkeztek rólunk. »Az ő szeretete örökké tart!« Így nekünk, embereknek, az ő gyermekeiként kell szeretnünk egymást, mert csak így valósulhat meg Isten országa közöttünk. [...]

Zászlónk a ráhímzett kökény-ágakkal helyi sajátosságot is szimbolizál. Jelképezi, hogy része vagyunk egy településnek, egy nagyobb közösségnek. Az aranyszínű himzés lelki gazdagságot, alkotó, termékeny életet sugall.” (J. I. L.)

Csúcsformában

Május 6-án megrendeztük a fiatalfalvi és a segesvári „nőszövetségesek találkozóját”. Fiatalfalváról tizenegy, Segesvárról tizennégy asszony jött el. A közel háromórás együttlét áhitattal kezdődött, majd az *Édesanyám, anyám, anyácskám, anyukám, jó mamám* című anyák napi megemlékezésre került sor, végül kísérleti ételbemutató következett.

Az áhítatot a meghívott vendéglelkész, Bartha Alpár végezte Mt 12, 46–50 és Mk 12, 29–31 alapján. Tekintettel arra, hogy ez volt az első „hivatalos” ülésünk Nagy

Ferencné, Piroska néni halála óta, megemlékeztünk a néhai tiszteletes asszonyról, tiszteletbeli nőszövetségi tagunkról, és percnyi csenddel adóztunk emlékének.

Az anyák napi műsor sajátságos, meghitt hangú emlékezés volt. Asszonyaink kölcsönösen bemutatkoztak, dióhéjban elmesélték életútjukat. A segesvári asszonyok közül voltak, akik verssel, egy pár személyes gondolattal, énekekkel, rövid írással emlékeztünk az édesanyákról. A vázába begyűlt sok-sok virág az anyák iránt érzett szeretetünk, hálánk, tiszteletünk kifejezője volt.

A „Kajabörze” igazi meglepetés volt mindnyájunk számára. A felhívás a vendéglátók irányában valahogy így hangzott:

„Mindenki, aki erre a találkozóra eljön, hozzon egy tálka ételt az édesanyjától eltanult recept alapján!” A vendégeknek pedig némi aprópénzt kellett magukkal hozniuk. Gyűltek, gyűltek a tálacsák, hogy már alig győztem megírni a cédulákat a „szerzők és műveik” nevével. Felvonult itt tojásos hústekercs savanyú krumplisalátával (Polder Ilona), „csodabogarak” (Matka Márta), békácskák (Polder Ilona), majonézes padlizsán (Koncz Margit), töltött tojás pikáns szósszal (Simó Irén), derelye „Sánta módra” (Simó Irma), szilvágombóc (Benedek Enikő), fokhagymás babsólet (Ferenc Irén), muzsnai lakodalmas torta (Simó Ica), püspökkenyér (Koncz Margit), babsaláta csigalaskával (Keresztély Magdus), izes palacsinta (Gedő Irén), dióslaska (Vass Ilona), tejfölös ton-

halsaláta sajttal (Jakabházi Béla), gombás sonkacrém (Gulácsi Emma), húsgombócák zöldsalátával (Pálhegyi Ilona), majonézes krumplimártás (Gedő Irén). De gyűlt az aprópénz is a perselybe, hogy nem győztük számolni, ugyanis egy kóstolás felért 10 banival. Az összegyűlt pénzösszeggel a bejárati ajtónk elkészíttetését támogatták a kóstolatók. A vendégek persze megnézték templomunkat is. Jelképes ajándékok cseréltek gazdát, majd vendégeink elrobogtak a „székellyel”.

A segesvári asszonyok – magam is így érzem – annyira feltöltődtek a sok testi-lelki táplálékkal, hogy másnap dupla adag kürtöskalácsot sütöttünk, és a gyermekeknek nápolyi szeleteket osztogattunk.

Talákoztunk Ürmösön

2006. május 13. „A szeretet soha el nem fogy” – ennek a bibliai gondolatnak soraival indultunk a köri nőszövetségi közgyűlésre, vendégfogadásra. Nőtestvéreink érkezése olyan volt, mint egy-egy gyöngyszem felfűzése, ebből lett a szeretet gyöngysora. Igen, ezt a szeretet-láncot a húsz egyházközösség asszonyai szépitik, csillogtatják munkájukkal. A mai nap: „Hadd nézzek Istenem / minden új napomra, / mintha első lenne és utolsó volna!” A húsz egyházközösségből tizenöt küldött 4–5 „gyöngyszemet”, hogy egymást megismerjük és tanuljunk valami újat. Asszony-vendégeink igazán fontosnak tartották a pontosságot, így gyűlésünket, munkánkat idejében megkezdhetjük az áhítattal, amelyet Vida Rozália sepsiszentkirályi lelkész nő tartott. „Isten szeretete olyan, mint a napfény, mindig és mindenütt ott van” – szölt az ige. Öröm volt látni az asszonyokkal tele termet, öröm volt hallani a beszámolókat is. Asszonyokra mindenütt szükség van és lesz – ezt a fontosságot pedig leginkább cselekedeteik bizonyítják. „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” (Mt 5,16)

Hálás vagyok az UNOSZ vezetőségének: Szabó Magdolna és Asztalos Klára elnököknek és Zsakó Erzsébet alelnöknek, akik eleget tettek meghívásunknak. Ezen a napon egy pillanatra önvizsgálatot végeztünk, vajon tettünk-e eleget a közösségért? Az önvizsgálat legegyszerűbb módja pedig az imádság. Valóban, másnap a köszöntő szavak és a beszámoló után a harangszóra templomba mentünk imádkozni. Ez alkalommal az ünnepi istentiszteletet Pap Mária esperes-asszony végezte.

Szorgos asszonyainknak köszönhetően a szünetben sem maradt el a „kínalmáció”, a vendégszeretet bizonyítéka. Mivel még hátra volt néhány beszámoló, az istentisztelet után folytattuk a gyűlést. Arra gondoltunk, asszonyainkat ismeretterjesztő előadás is érdekelhetné, ezért meghívtuk Házy Bakó Esztert, aki előadást tartott *Brassó közművelődési helyzete egy évszázadon át* címmel. A gazdag szellemi táplálék ezt a májusi napot még szebbé tette, de természetesen nem maradt el a testi táplálék sem. Gyűlésünket közebeddel zártuk. 2007-ben Olthévizen találkozunk. Vendégeinknek hálás vagyok, hogy megértették e nap fontosságát, asszonyainknak meghatódva csak annyit üzenek: köszönöm ezt a szép napot!

Köri közgyűlés Gyepesen

Az udvarhelyi unitárius nőszövetség körüli közgyűlést tartott Gyepesen. Az országos nőszövetség küldöttei és tizenöt egyházközösség lelkes képviselői vettek részt ezen a rendezvényen. A szép, napsugaras reggelen lelki táplálék után áhítozva indultunk útnak a Homoród-mentére. A kellemes út és a szép tavaszi napsütés jó hangulatra derített. A gyepesi parókiára megérkezve a helyi tiszteletes, Gál Zoltán üdvözölt nagy szívéllyel és a vendégnek kijáró tisztelettel. A zöld udvaron terített asztal és mindenféle frissítő ételt várt. A gyülekezés ideje alatt szeretettel üdvözöltük a „régie” arcokat, és ismerkedtünk az újonnan érkezett unitárius asszonytársainkkal is. Jó volt felfedezni és megélni közös gondjainkat, megbeszélni adódó problémáinkat, és további ötletet meríteni az elkövetkező időkre.

A reggeli áhítatot és imát a helyi tiszteletes tartotta, aki köszöntő beszédében üdvözölte az országos vezetőséget és a többi megjelentet, és eredményes munkát kívánt az egybegyűlteknél. Méltatta a helyi nőszövetség lelkes munkáját, akik bebizonyították, hogy kis közösségekben is eredményes közösségi tevékenységet lehet folytatni.

Ezután a körüli beszámolókat következtek, amelyeket figyelmesen hallgattunk. Nagyon szép és sokszínű tevékenység bontakozott ki a beszámolókat mentén. Megtudtuk, hogy az unitárius asszonyok a valláserkölcsei, szociális, hagyományörző és kulturális munkában egyaránt jelen vannak minden egyházközösségben, és helyi gondjaik, bajaik megoldásában nagy

segítséget kapnak a helyi unitárius egyházközösségektől és az unitárius hívektől.

A közös istentisztelet alkalmával a szentpéteri lelkész, Székely Kinga-Réka egyházi beszédében az anyák napjára eső alkalmat használta ki. A választott bibliai gondolat, a közös ének és ima, a szép versek felemelő pillanatokat jelentettek mindannyiunknak.

A továbbiakban egy „örök téma” megbeszélésére került sor: a „holtig való tanulás.” Vitaindítónak és gondolatébresztőnek Jakabházi Vera segesvári tanárnő előadásában a tanulás fontosságát és „örökérvényű” jellegét hangsúlyozta. Felhívta a figyelmet arra, milyen fontos a mai megváltozott társadalmunkban minden korosztály számára a tanulás, legyen szó ifjúról vagy középkorúról, sőt az idősekről is. Jó tanácsai és ötletei mindenki számára megfontolandóak voltak, legyen szó vidéki közösségekről vagy városiakokról. A hozzászólások alkalmával kiderült, hogy változtak a társadalmi elvárások, az új technika már mindenki számára elérhető, a nyelvtanulás, a számítógépismeret a kis egyházközösségekben is szerepet kapott, de továbbra is fontos a népi hagyományok továbbadása, a kézműves tevékenységek gyakorlása, a népi kultúra éltetése, hiszen ezek teszik ki helyi közösségeink féltve őrzött kincseit.

A továbbiakban a főtisztelendő asszony és Asztalos Klára elnök mindannyiunkat további munkára buzdított és megerősített hitünkben. A közös ebéd elfogyasztása után lelkileg feltöltődve, gazdagodva térünk haza. Jó volt együtt lenni, unitárius hitünket együtt megélni, erősíteni, gazdagítani. Isten áldását és gondoskodó jóságát kérjük, hogy jövőre is részt vehessünk a körüli találkozón.

Blénessy Jolán

Adorjáni Gyöngyvér

Megoldás-e az eutanázia?

Május 19-e és 21-e között zajlott a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium szervezésében a *II. unitárius vallásolimpia* országos szakasza. A rendezvényen 66 diák vett részt Erdély hat városának (Dicsőszentmárton, Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy, Székelykeresztúr, Székelyudvarhely és Kolozsvár) középiskoláiból. Mivel a diákok javarészt a környező falvakból kerültek be a városok neves középiskoláiba, egy alaposabb elemzés szerint elmondható, hogy vetélkedő fiataljaink 28 különböző egyházközséget képviseltek. A szervező vallástanárok számára már a bejelentkezett diákok névsorát végignéve öröm volt tapasztalni, hogy a tavalyi vetélkedő résztvevőinek mintegy fele az idén is vállalta a megmérettetést, érdekesnek és tartalmasnak találva az előző évi programot. A rendezvény ünnepélyes megnyitóján dr. Szabó Árpád püspök és Vörös Alpár VEN- és oktatásügyi előadótanácsos köszöntötte a versenyzőket. Az esetet a kolozsvári Állami Magyar Színház társulatának előadása zárta (Marie Jones kortárs író szerző *Kövekkal a zsebében* című darabja).

Az írásbeli vetélkedő keretében a kilencedikesek bibliaismeretből, a tizedikesek egyháztörténelemből, míg a tizenegyedikesek etikából kaptak tételeket. A tételek mellett ezúttal is Csáki Levente kénsői lelkész, Udvarhely-köri VEN-előadó állította össze. Mivel a diákoknak az idén több idejük volt a felkészülésre, és a tematika is tágabb volt, a tételek nehézségi foka nőtt. A javítás ideje alatt Rácz Norbert teológus és Szabó Előd segédlelkész Kolozsvár unitárius vonatkozású történelmi emlékeit mutatta be a diákoknak. A délutáni csapatvetélkedő során Rácz Norbert és Szabó Előd vezetésével hat, egyenként tizenegy tagú csapat tette próbára kreativitását, és igyekezett meggyőzni a hattagú zsűrit arról, hogy érdemes élni, az eutanázia nem jelenthet megoldást legnagyobb szenvedésünkben sem. A csapatvetélkedő nem a díjazásról szólt, hanem az egyéni útkeresést próbálta elősegíteni, abban a világban, ahol az alkoholizmus, a családon belüli erőszak, a korai terhesség és a kábítószerhasználat gyakori probléma. A csapatvetélkedő azt is megmutatta, hogy megfelelő hangulatmegteremtésével mindössze két nap alatt is családias hangulat teremthető egy olyan közösségben, ahol

az egymásra-figyelés a legfontosabb célja együttlétünknek. A hangulat megteremtésében oroszlánrészt vállaltak a János Zsigmond Unitárius Kollégium diákjai, vallástanáruk vezetésével.

A javító lelkészek és teológiai hallgatók bibliaismeret témakörben több kiemelkedő dolgozatot is olvashattak (hat 9-es fölötti osztályzat volt), egyháztörténelemből csak egy kiváló eredmény született. Etikából emelkedett leginkább a színvonal az előző évhez viszonyítva. Említésre méltó, hogy – a tavalyi tapasztalattal megegyezően – a világi iskolák diákjai, akik csak heti egy órában tanulják a vallást, igencsak felvették a versenyt a fellekezeti iskolák diákjaival, akik 2–3 órában tanulják ugyanazt a tananyagot. Az eredmények: *IX. osztályban* I. díj: Dimény Hajnalka, a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Elméleti Líceumból; II. díj: Varga Lilla, a sepsiszentgyörgyi Református Kollégiumból; III. díj: Bálint Enikő; dicséretet érdemelt Moczás Zsuzsanna, mindkettő a székelykeresztúri Unitárius Gim-

náziumból. *X. osztályban* I. díj: Bartha Alpár (Székelykeresztúr, Unitárius Gimnázium); II. díj: Gergely Noémi; III. díj: Bencze Zsuzsanna (mindketten Székelyudvarhely, Tamási Áron Elméleti Líceum); dicséretet érdemelt Sólyom Melinda (Marosvásárhely, Bolyai Elméleti Líceum) és Péterfi Dénes (Kolozsvár, János Zsigmond Unitárius Kollégium). *XI. osztályban* I. díj: Molnár Imola; II. díj: Mátéfi Tímea (mindketten Székelykeresztúr, Unitárius Gimnázium); III. díj: Deák Enikő (Székelyudvarhely, Palló Imre Művészeti Szakközépiskola); dicséretben részesült Timár Zsolt (Székelykeresztúr, Unitárius Gimnázium), Merzt Edina (Marosvásárhely, Bolyai Elméleti Líceum) és László Tímea (Székelyudvarhely, Tamási Áron Elméleti Líceum).

A rendezvény zárásaként ifjúsági istentisztelet keretében András Benedek lelkész-vallástanár vezetett rá arra, hogy a tanulás és a fejlődés szempontjából a játéknak, a játékoságnak nagy szerepe van; a diákok útravalót kaptak hitük továbbgondolásához. A rendezvény fő támogatója az Erdélyi Unitárius Egyház és a magyar Oktatási Minisztérium Márton Áron Szakkollégiuma volt.

Vörös Alpár

Testvérosztályok Kolozsváron és Székelykeresztúron

Erdélynek két unitárius gimnáziuma van: Kolozsváron a János Zsigmond Kollégium és a székelykeresztúri gimnázium. Bár ugyanaz a jelleg, ugyanaz a cél is, nyilván a kettőnek más a hangulata, mások a hangjai, ízei. Talán emiatt vált hagyományossá a testvérosztály-kapcsolatok kialakítása: hogy a kollégisták/gimnazisták megismerjék egymást, tanuljanak egymástól, s ily módon legyőzzék a száznyelcvankét kilométeres távolságot.

Ismerkedés, jó hangulat, kellemes környezet: ez a néhány szó a legmegfelelőbb a Székelykeresztúron eltöltött hétféve jellemzésére. Az immár hagyományossá vált kirándulásra a X. osztállyal május 26-a és 28-a között került sor. Péntek reggelre általában már kimerültnek érezzük magunkat. Aznap azonban újult erő és kíváncsiság töltött el. Útközben Erdély több nevezetes pontján is megálltunk, köztük Segesváron is. Nemsokára megérkeztünk a keresztúri kollégium bentlakásába, ahol a testvérosztály szendviccsel és teával fogadott. Ezt követően néhányan filmet néztünk, néhányan pedig a városban sétáltunk. Másnap a helybeliekkel együtt Korondra és Farkaslakára látogattunk. Délután sor került a János Zsigmond Unitárius Kollégium X. osztályainak fellépésére. Két színdarabot mutattunk be: *A gömb titka*, illetve a *Szent Péter esernyője* című színműveket, amelyeket a keresztúri közönség kíváncsian és lelkesen fogadott. Vasárnap a sóskúti sétát követően már csak a kevésbé várt hazaindulás maradt hátra.

Visszagondolva a Székelykeresztúron együtt töltött kellemes napokra érzem: jó volt, sok új barátság kötődött, s felejthetetlen emlékek filmje pörög le előttünk. Terveink szerint nyáron a három osztály újra találkozik a színjátszó találkozón, az ifjúsági konferencián, a táborokban.

Balázs Imola

Teológus-hallgatók különleges napjai

Visszapörgetném az időt, megállítanám – legalább egy ideig – a május 19-e és 21-e közötti hétvégére. Nézegetem a képeket, s elcsodálkozom: mennyire megváltoztak néhány napra az arcok! Kisimultak, mosolygósak; a mozdulatok is könnyedebbek. Igen, néhány napra megszűnt a vizsgák, órák miatti aggodalom. Egy hétvégére igazi önmagunk voltunk.

Idén már a *IV. Teológus-napokra* került sor, amelyet hagyományosan ünnepi áhítattal nyitottunk. Az imaterem padjaiban nemcsak teológusok, hanem más egyetemi hallgatók is helyet foglaltak. Milyen jóleső érzés volt látni ezt! Áhítat után a nagy megmérettetésre került sor: a tanár–diák focimérkőzésre. Az udvar megtelt zajjal, étellel: a labda után rohanó, derék férfiúkkal és a pálya szélén csörgő, doboló, szurkoló nagy csapattal. Talán egy csoda folytán úgy alakult a helyzet, hogy a végeredmény 10 : 10 lett. A mi fiúink, mintha mi sem történt volna, rövid szünet után fel is álltak a második mérkőzésre, amit ezúttal a református teológusok válogatott csapatával játszottak. Úgy tűnt, erőt adó volt az előző mérkőzés, ugyanis ezt megnyerték. Szép volt, fiúk! Este közös filmnézésre került sor. Az *Ice age 2, avagy mit meg nem tesz a mókus egy makkért* című filmet néztük meg. Vidám hangulatban zártuk az estét.

Másnap asztalitenisz-vetélkedőre került sor. Ránk fért a mozgás, egy kis versengés. Ahogy távolodtunk a reggeltől, úgy nőtt a jókedv is. Délután az 1956-os eseményekről hallgattunk előadást. Előbb Ilkei Ildikó vallástanár tartott egy rövid felve-

zetőt, majd Péter Miklós teológiai tanár, nyugalmazott református lelkész mesélt a fogságban eltöltött éveiről, felolvastva nekünk ott írt verseit, közelebb hozva azt a fájdalmat, keserűséget, amit mi csak sejteni tudunk...

Am ezt a hangulatot hamarosan újra felváltotta a jókedv, amely Kallós Zoltán születésnapján fogadott. Újra életerővel töltöttek el a gyermekek és fiatalok táncai, dalai. Kallós Zoltán 80. évét töltötte, de példája bizonyítja, hogy nem az a csoda, mennyit élünk, hanem az: hogyan. Kifogyhatatlan ereje, állandó tenni- és segíteni-akarása sokunk számára áldásos példa lehetne.

Szombat este természetesen a bentlakásban táncmulatságra is sor került. A vasárnapot egy igencsak jelentős eseménnyel nyitottuk: Tordára utaztunk, és beálltunk a magyar iskoláért tüntetők sorába. Éreztük, ott van a helyünk magyarokként és olyan volt-diákokként, akiknek megadatott – vagy sem –, hogy anyanyelvükön tanuljunk.

Délután a hétvége fénypontja következett: a titkon, éjszaka nyúló jókedvvel előkészített színdarab bemutatója. A darabot Fekete Levente nagyajtai tiszteletes írta, mi pedig a magunk képére formáltuk sajátos mozgással, akcentussal, koreográfiával. Örömmel osztottuk meg, és a nézők szeretettel fogadták. A hétvégét a Kovács Sándor teológiai tanár által tartott istentisztelet zárta. Szavaiban magunkra ismerhettünk, jó vagy kevésbé jó önmagunkra. Valójában a záróakkordot a közösen elfogyasztott vacsora jelentette, ami, reméljük, korántsem volt utolsó vacsora.

Hiszem, hogy megtartó erő ez a közösség. Hiszem, hogy szükségünk van az ilyen alkalmakra, s hiszem, hogy nem vagyok az egyedüli, aki ezt így érzi.

Fülöp Júlia

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) központi rendezvényei 2006 nyarán

1. Magyar unitárius gyermek- és ifjúsági szórványtábor (XIII. kiírás); **Unitárius ifjúsági táborok** (VII. kiírás) – összesen 6 tábor, július 10–16., illetve 24–30. között.

A szórványtábor és a gyermektáborok célja a számbelileg kettős (nemzeti és felekezeti) kisebbségben élő magyar unitárius gyermekek és ifjak nemzeti és felekezeti azonosság tudatának ápolása.

2. X. ODFIE Színjátszó találkozó, augusztus 4–7., Vargyas

A színjátszó találkozó a fiókegyleteink keretében működő színjátszó csoportok verseny jellegű seregszemléje. Kiváló tehetségkutató és közösségépítő fórum. **Bejelentkezési határidő: július 17.**

3. XXX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia, augusztus 17–20., Torockó

Az ifjúsági konferencia az ODFIE 1928 óta megszervezett legfontosabb évenkénti rendezvénye: az erdélyi unitárius ifjúság seregszemléje, egy központi téma köré csoportosuló előadásokkal, istentiszteletekkel, vetélkedőkkel, táncszízzel, művelődési és szórakoztató műsorokkal. **Bejelentkezési határidő: augusztus 7.**

4. IX. ODFIE Vezetőképző és az ODFIE 2006. évi küldöttgyűlése, augusztus 28–31., később meghatározandó helyszínen

A vezetőképző célja a fiókegyletek vezetőinek alapfokú képzése: egyleti jellegű alapismeretek, vezetési stílusok és technikák, csoportfoglalkozási alapelvek, előadói fogások, menedzselési, programszervezési és pénzügyviteli ismeretek átadása.

5. Fiatal művészek találkozója, szeptember 1–3., később meghatározandó helyszínen

Tehetségkutató és -ápoló rendezvény, kb. 40 résztvevővel.

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postastisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), **Balázs Imola** diák (Kolozsvár), **Benedek Enikő** út- és híd-építő almérnök, tiszteletes asszony (Segesvár), **Blénessy Jolán** óvónő (Székelyudvarhely), **Csészár Lajos** tanár, köri felügyelő gondnok (Székelykeresztúr), **Elekes Botond**, főgondnok, MUE (Budapest), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Fülöp Júlia** teológus-hallgató (Kolozsvár), **Kecskés Csaba** lelkész (Marosvásárhely), **Krizbai Béla** lelkész, a Kulturális és Egyháziügyi Minisztérium Kisebbségi Ügyosztályának igazgatója (Bukarest), **Paskucz Viola** építőmérnök, EUE műszaki előadó (Kolozsvár), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Maroszentgyörgy), **Pálfy Ildikó** énekesz, tiszteletes asszony (Sinfalva), **Szász Ferenc** lelkész, költő (Brassó), **Vörös Alpár** fizikatanár, VEN-előadótanácsos (Kolozsvár)